Eduskunta/
Hallintovaliokunta

Hallintovaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö 26.4.2016
Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017-2020 VNS 3/2016

Helsingin poliisilaitoksen lausunto julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017 - 2020

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Helsingin poliisilaitoksen kirjallista asiantuntijalausuntoa Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017–2020. Lausuntoa on pyydetty hallintovaliokunnan kokoukseen tiistaina 3.5.2016 klo 12.15.

Helsingin poliisilaitos lausuu aihealueittain seuraavaa:

1 Budjettitalouden linjaukset 2017-2020/Sisäministeriön hallinnonala 5.3.1

Sisäasiainministeriön hallinnonalan pääluokan määrärahataso vuosille 2017 - 2020 laskee 100 miljoonalla eurolla. Alustavan tiedon mukaan poliisitoimen määrärahat olisivat vuonna 2017 noin 699 miljoonaa euroa, vuonna 2018 noin 694 miljoonaa euroa ja vuosina 2019 sekä 2020 noin 684 miljoonaa euroa. Tämä merkitsee säästöpaineita toimitilamenoissa, kehittämishankkeissa, investoinneissa ja muissa kuluissa. Määrärahatason lasku edellyttää priorisointia ja ainoastaan operatiivisen toiminnan kannalta aivan välttämättömät hankinnat ja investoinnit voidaan toteuttaa. Valtakunnan tasolla poliisimiesten määrä, esitetyillä kehyksillä, tulee laskemaan kehyskauden loppuun mennessä yli 800 henkilötyövuodella.

1.1 Toimintaympäristön muutos ja sen vaikutukset rahoitustarpeeseen

1.1.1 Helsingin poliisilaitoksen erityistehtävät

Helsingin poliisilaitoksella on, kuten muillakin paikallispoliisin yksiköillä, alueellinen ja ajallinen toimintavastuu. Lisäksi poliisilaitoksella on vastattavana muista paikallispoliisin yksiköistä poikkeavia valtakunnallisia ja alueellisia erityistehtäviä. Näiden velvoitteiden vuoksi Helsingin poliisilaitokselle on sijoitettu runsaasti sellaisia erityistoimintoja, joita ei ole muissa poliisin yksiköissä. Erityistoimintaan kohdennettua henkilöstöresurssia ei juurikaan voida käyttää muuhun poliisitoimintaan.

1.1.2 Terrorismi ja uhkat

Turvallisuustilanne Euroopassa on muuttunut, terrorismi on tullut lähemmäksi ja sen ehkäiseminen osaksi poliisityön arkea. Helsingin poliisilaitos on määrätietoisesti kehittänyt suorituskykyään ja toimintavalmiuttaan vastatakseen uuteen tilanteeseen. Erilaisia vakavaksi luokiteltavia uhkia esiintyy

HELSINGIN POLIISILAITOS
Pasilanraitio 11, PL 11, 00241 HELSINKI
kirjaamo.helsinki@poliisi.fi
Puh. 0295 470 011, Faksi 09 6980918

entistä enemmän, ja niiden hallitsemiseksi on otettu käyttöön uusia toimintoja. Tällä hetkenä erityisenä kehittämisen kohteena on valtionjohtoon ja korkeimpiin virkamiehiin kohdistuvien uhkausten ja vakavien epäasiallisuuksien käsittely. Turvallisuustilanne on näkynyt myös valtionjohdon suojauksessa. Laajentuneet henkilösuojaustehtävät on hoidettu ylitöitä teettämällä. Lähetystöjä suojataan entistä tarkemmin ja suojaaminen hoidetaan pääosin samalla resurssilla, joka vastaa myös päivittäisestä poliisityöstä. Erityistehtävien lisääntyminen, ilman lisäresursointia, tarkoittaa peruspoliisitehtävistä tinkimistä.

1.1.3 Nopeasti kasvanut maahantulo

Nopeasti kasvanut maahantulo on edellyttänyt huomattavia panostuksia. Helsingin poliisilaitoksen vastuulla on maasta poistamisten toteuttaminen, jonka edellyttämän rahoituksen tarkka määrä selviää vasta tulevina vuosina. Lisäksi tulevien vuosien haasteena voidaan nähdä kotouttamiseen liittyvät haasteet, kuten syrjäytymisen ja radikalisoitumisen estäminen. Helsingin poliisin ennalta estävällä työllä on asiassa tärkeä ja resursseja sitova rooli. Työmäärän voidaan ennakoida kasvavan tulevina vuosina, koska iso osa maahantulijoista asettunee vastaanottokeskusten hajauttamisesta huolimatta Helsingin seudulle.

1.1.4 Liikkuva ammattimainen rikollisuus

Helsinki maan tiheimpänä väestökeskittymänä on liikkuvan rikollisuuden solmukohta ja kohde. Liikkuva rikollisuus tarkoittaa rajat ylittävää ammattimaista rikollisuutta, jossa tekijät saapuvat maahan, usein Helsingin satamiin, ainoastaan rikosten tekemistä varten ja poistuvat maasta heti rikokset tehtyään. Erityisesti toimintamalli liittyy ammattimaiseen omaisuusrikollisuuteen kuten pankki- ja luottokorttien kopioimiseen sekä asuntomurtoihin. Ilmiön torjuntaa varten on perustettu Uudenmaan poliisiyksiköiden yhteinen projekti.

1.1.5 Toimintaympäristön muutoksen vaikutus Helsingin poliisilaitokseen

Toimintaympäristön muutokseen vastaaminen on tarkoittanut sekä resurssien, rahoituksen että toiminnan painopisteiden uudelleen kohdentamista. Uudelleen kohdennetut resurssit on otettu muista toiminnoista. Erityisen haastavaksi tilanne on muodostumassa rikostutkinnassa. Esitutkinta- ja pakkokeinolakien kokonaisuudistus lisäsi esitutkinnan laadullisia vaatimuksia ja toi lisää kirjaamisvelvoitteita. *Uudistuksen hallitsemiseksi suunniteltu Vitja tietojärjestelmä ei ole toteutunut.* Edelleen suunnitteilla oleva sakkojärjestelmän kokonaisuudistus tulee arvioiden mukaan siirtämään pelkästään Helsingissä useita tuhansia aiemmin sakoilla hoidettuja rikosasioita raskaampaan esitutkintaprosessiin.

1.2 Laskevan määrärahatason vaikutus Helsingin poliisilaitoksen toimintaan

Poliisin hallintorakenneuudistus PORA III toimenpiteenä Helsingin poliisilaitos on keskittänyt toimintaansa Pasilaan ja luopunut useista muista toimitiloista. Toimenpiteellä on tavoiteltu säästöjen lisäksi toiminnallista tehokkuutta. Lisäksi organisaatiorakenteen muutoksella on pystytty vähentämään esimiestasoja ja mahdollistamaan aiempaa joustavampi resurssien

käyttö. Toiminnan sopeuttamiseksi pienenevään kehykseen ei voida enää säästää hankinnoissa tai investoinneissa, joista on jo useamman vuoden ajan toteutettu vain välttämättömät. Myöskään kiinteistöistä ei lyhyellä aikavälillä ole saatavissa merkittäviä säästöjä. Käytännössä rahoituksen supistaminen tarkoittaa henkilöstövähennyksiä.

Helsingin poliisilaitos on laskenut, että jos esitetyt määrärahojen vähennykset toteutuvat täysimääräisenä, *poliisilaitoksen henkilötyövuodet vähenevät vajaalla 100 henkilötyövuodella vuoteen 2020 mennessä*. Henkilötyövuosien vähennys on merkittävä, koska poliisilaitokselle *PORA III* yhteydessä siirtyneet erityistehtävät, kuten henkilösuojaus ja valtakunnalliset johtovastuut, ovat runsaasti henkilöresursseja vaativia toimintoja. Erityistoimintoja on jo täydennetty muista toiminnoista tehdyillä henkilöstösiirroilla, mikä on väistämättä vaikuttanut muiden yksiköiden toiminnan tuloksellisuuteen.

1.3 Toimintakyvyn turvaaminen toimintamäärärahojen tason laskiessa

Helsingin poliisilaitos pitää erittäin tärkeänä, että ehdotetut toimintamäärärahojen lisäykset toteutuvat. Kuitenkin, niiden toteutumisen jälkeenkin poliisille jää merkittävä säästövelvoite, joka on vallitsevassa tilanteessa hyvin haastava. *Mikäli säästöt toteutuvat, tulee käynnistää työ poliisin velvoitteiden karsimiseksi ja esitutkintaprosessin keventämiseksi.*

Helsingin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan yksikölle osoitettujen valtakunnallisten *erityistoimintojen rahoitus- ja henkilöstöresurssit tulee vuosittain turvata erillisrahoituksena kustannusperusteisesti täysimääräisenä*. Erityistoimintoihin kohdennetut resurssit (henkilösuojaus) eivät ole suoraan käytettävissä muihin poliisitehtäviin. Valtakunnalliset ja alueelliset tehtävät edellyttävät, että Helsingin poliisilaitoksen resurssijako tulisi toteuttaa omana itsenäisenä kokonaisuutena ulkopuolella muiden paikallispoliisien yksiköiden resurssijakomallista.

2 Valtion yhteiset tietojärjestelmähankkeet ja taloushallinto/Talous- ja henkilöstöhallinto 5.3.2

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon tuottavuutta on tarkoitus parantaa keskittämällä tehtäviä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen *Palkeen,* ja saavuttaa samalla n. 4 miljoonan euron säästöt. Lisäksi otetaan käyttöön valtion yhteinen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä *Kieku.* Helsingin poliisilaitoksessa on lisäksi otettu käyttöön uusi työaikajärjestelmä *Tarmo*.

2.1 Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä Kieku

Helsingin poliisilaitos haluaa kiinnittää valiokunnan huomiota Kieku tietojärjestelmään. Kiekun tehokkuus verrattuna aiempaan Personec järjestelmään on selvästi heikompi. Tehdyssä selvityksessä viiden yleisen henkilöstöhallinnon prosessin läpivieminen aiemmin käytössä olleessa Personec järjestelmässä kesti alle 2 tuntia. Samojen prosessien läpi viemiseen Kiekussa kului 5 tuntia. Kiekun käyttöönoton tavoitteena ollut työajan vapautuminen ei ole toteutunut. Poliisilaitoksen henkilöstöasiantuntijoiden näkemys on, ettei Kieku tue henkilöstöhallinnollisten prosessien tehokasta kulkua poliisihallinnossa*. Kieku ei nykyisessä muodossaan tuo tehokkuutta henkilöstöhallintoon, vaan vaikutus on päinvastainen.* Tämä on ristiriidassa

Kieku tietojärjestelmälle ja Palkeelle asetettujen tavoitteiden kanssa, eikä mahdollista säästöjen syntymistä poliisin henkilöstöhallinnosta.

2.2 Työaikajärjestelmä Tarmo

Talous- ja henkilöstöhallintoon läheisesti liittyvää resurssien käytön suunnittelua vaikeuttaa Tarmo työaikajärjestelmässä olevat laajat puutteet ja järjestelmän hitaus. Käyttäjiltä kerätyn palautteen perusteella saman asian suorittaminen vie Tarmo järjestelmässä 1,5 -kertaisen ajan verrattuna aiempaan työaikajärjestelmään.

2.3 Säästöt joudutaan tekemään varsinaisesta tuottavasta työstä

Poliisilaitos suhtautuu kriittisesti siihen, että nykyisten tietojärjestelmien käytöllä poliisitoimessa olisi mahdollista saavuttaa kokonaissäästöjä henkilöstö- ja taloushallinnosta. Tämän hetkiset kokemukset viittaavat päinvastaiseen kehitykseen. Vaikka jotkin tehtävät ovat siirtyneet Palkeen, poliisilaitos on vastaavasti joutunut kohdentamaan lisää resursseja ja työaikaa talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien käyttämiseen.

Koska tavoiteltuja säästöjä talous- ja henkilöstöhallinnosta ei kyetä toteuttamaan, säästöt joudutaan tekemään varsinaisesta tuottavasta työstä, kuten poliisin kenttätoiminnasta.

Poliisikomentaja
Poliisipäällikkö Lasse Aapio

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Helsingin poliisilaitos 02.05.2016 klo 13.15. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu Eduskunta/Hallintovaliokunta

Tiedoksi Apulaispoliisipäällikkö Ilkka Koskimäki